

Przedsięwzięcie „Środy z TIK-iem” zostało zaplanowane i zrealizowane przez Bibliotekę Pedagogiczną im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu oraz pracowników Instytutu Informacji Naukowej i Bibliologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Było odpowiedzią na stale podnoszoną potrzebę doskonalenia się nauczycieli i nauczycieli bibliotekarzy szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Torunia w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych. Koordynatorem szkoleń ze strony Instytutu Informacji Naukowej i Bibliologii UMK była dr Małgorzata Kowalska, która zaprosiła do współpracy dr Wandę A. Ciszewską, mgr. Przemysława Krysińskiego, dr Natalię Pamułę-Cieślak i mgr. inż. Mariusza Jarockiego. Bezpłatne zajęcia odbywały się w każdą środę od 23 kwietnia do 21 maja 2014 r. w godzinach popołudniowych w siedzibie Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu.

Dnia 23 kwietnia 2014 r. szkolenia rozpoczął wykład otwarty dr Wandy A. Ciszewskiej „Przywilej biblioteczny a prawo do wynagrodzenia za wypożyczenia biblioteczne (*public lending right*)”. Referentka omówiła dozwolony użytek, który jest przewidzianym przez *Ustawę z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych* (art. 24–33) ograniczeniem treści autorskiego prawa majątkowego, dzięki

---

Środy z TIK-iem

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TSB.2014.030>

---

któremu ustalone podmioty upoważnione są – w określonych sytuacjach – do korzystania z chronionego utworu bez zgody uprawnionych. Przybliżyła słuchaczom artykuł 28 pkt 1 *Ustawy* zezwalający podmiotom takim jak biblioteki, archiwa i szkoły na nieodpłatne udostępnianie egzemplarzy utworów (tzw. przywilej biblioteczny). Mogą one sporządzać lub zlecać sporządzanie pojedynczych egzemplarzy utworów opublikowanych (lecz niedostępnych w handlu) w celu uzupełnienia, zachowania i ochrony swych zbiorów, np. w celu udostępnienia czytelnikowi kopii utworu, którego egzemplarz stanowiący własność (depozyt) biblioteki jest egzemplarzem cennym, unikalnym i musi być otoczony szczególną opieką. Wybrane instytucje mają prawo udostępniać zbiory dla celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali) znajdujących się na terenie tych jednostek. Przywilej biblioteczny nie ma natomiast zastosowania do baz danych spełniających cechy utworu. W. A. Ciszewska omówiła historię *public lending right*, stanowisko IFLA

w tej kwestii oraz zarysowała problematykę *public lending right* w Polsce. W wystąpieniu znalazły się informacje dotyczące *Dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym*. *Dyrektywa* wprowadza konieczność wdrożenia wynagrodzenia z tytułu publicznego użyczenia egzemplarzy utworów chronionych tzw. *public lending right*. Prelegentka zapoznała uczestników spotkania z rozpoczętymi w 2013 r. pracami nad implementacją *Dyrektywy* w Polsce, m.in. poprzez prace w ramach Forum Prawa Autorskiego oraz przedstawiła najczęściej pojawiające się w tej sprawie kontrowersje.

Pierwsze warsztaty w ramach projektu „Środy z TIK-iem”, zatytułowane „Kolory mówią”, poprowadził 7 maja 2014 r. mgr Przemysław Krysiński. Celem zajęć było omówienie najpopularniejszych form graficznych przydatnych w codziennej pracy nauczycieli (plakat, ulotka, infografika, logo), zwrócenie uwagi na to, co można przekazać za pomocą poprawnego doboru koloru i formy oraz samodzielne stworzenie atrakcyjnej infografiki. Wprowadzając słuchaczy w zagadnienie, prowadzący zapoznał ich z pojęciem komunikacji marketingowej, podziałem grafiki w zależności od techniki tworzenia obrazów, charakteru danych i zasto-

sowania. Omówił znaczenie systemu identyfikacji wizualnej firmy, którego zadaniem jest konsekwentne tworzenie pozytywnych wyobrażeń o przedsiębiorstwie oraz utrwalanie ich w opinii klientów. Podkreślił rolę logo instytucji, które uznaje się za najważniejszy element identyfikacji. Zaprezentował znaki firmowe polskich i zagranicznych przedsiębiorstw oraz przykłady nieudanych projektów, zwracając uwagę na znaczenie koloru w przekazie wizualnym i jego właściwe użycie w grafice. W drugiej części zajęć P. Krysiński skupił się na infografikach, które służą do prezentacji trudnych informacji w prosty sposób, łatwy do zapamiętania. Omówił różne rodzaje infografik: bazujące na danych statystycznych (zawierają diagramy, wykresy, tabele, mapy, wykazy), osi czasu (prezentacja chronologicznej kolejności wydarzeń rozmieszczona wzdłuż linii), na procesach (zobaczyć je można w obszarach roboczych instytucji) oraz infografiki geografii i lokalizacji, które zawierają linie, symbole, ikony, schematy, tabele, strzałki, kropki. Przed przystąpieniem do tworzenia infografiki przez uczestników warsztatów prowadzący podał informacje i praktyczne wskazówki, które miały ułatwić wykonanie zadania. Podkreślił znaczenie wyznaczenia celu projektu, adresata, rodzaju infografiki, doboru kolorystyki. Zaprezentował i podkreślił zalety Easel.ly – darmowego narzę-

dzia do tworzenia infografik, które ma dużą bazę edytowalnych szablonów, czcionek, strzałek, kształtów i innych atrakcyjnych elementów. Następnie nauczyciele, korzystając z przekazanej wiedzy, zaprojektowali i wykonali samodzielnie infografiki, które zostały sprawdzone i omówione przez prowadzącego. Warsztaty pokazały uczestnikom sposób, w jaki mogą przygotować ciekawe pomoce dydaktyczne do prowadzenia zajęć, materiały informacyjne i promocyjne.

Kolejne warsztaty, pod nazwą „Ukryty Internet, czyli co?”, przeprowadzone przez dr Natalię Pamułę-Cieślak, odbyły się 14 maja 2014 r. Celem zajęć była prezentacja problematyki Ukrytego Internetu w kontekście wyszukiwania informacji online, strategii i narzędzi wyszukiwawczych oraz wspólne ćwiczenia w docieraniu do materiałów głęboko położonych w zasobach WWW. Prowadząca zdefiniowała Ukryty Internet jako zbiory, których ogólnodostępne wyszukiwarki nie mogą lub nie chcą dodawać do swoich indeksów i w efekcie są one trudne lub niemożliwe do odszukania przez użytkowników sieci WWW. Zdaniem N. Pamuły-Cieślak istnieją bariery technologiczne, informacyjne i mentalne, które utrudniają wyszukiwanie informacji. Referentka wskazała sposoby przełamywania tych barier: technologicznych – wykorzystanie narzędzi specjalistycznych, zmianę przyzwyczajień

wyszukiwawczych; informacyjnych – powszechna informacja edukacyjna użytkowników i doskonalenie w zakresie umiejętności informacyjno-wyszukiwawczych; mentalnych – powszechna edukacja w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych. Podkreśliła rolę bibliotek, które powinny udzielać wsparcia narzędziowego, edukacyjnego, porządkowania i oceny jakości oraz przydatności zasobów informacyjnych pozyskanych online. Na wybranych przykładach zaprezentowała problemy wyszukiwawcze, jakich dostarcza użytkownikom Ukryty Internet i sposób ich rozwiązania. Prowadząca mówiła także o pierwszej polskiej wyszukiwarce semantycznej Nekst, tworzonej przez naukowców z Polskiej Akademii Nauk oraz Politechniki Wrocławskiej. W odróżnieniu od innych wyszukiwarek internetowych, zastosowane w Nekst algorytmy, dopasowane do specyfiki naszego języka, pozwalają być na o wiele skuteczniejsze poszukiwanie dostępnych w sieci polskich dokumentów. Podczas warsztatów uczestnicy nauczyli się rozpoznawać zasoby Ukrytego Internetu. Pod kierunkiem prowadzącej poznali metody i strategie skutecznego wyszukiwania oraz możliwości wyszukiwarek ogólnych i specjalistycznych.

Ostatnie warsztaty z cyklu „Środy z TIK-iem” odbyły się 21 maja 2014 r. Dotyczyły systemu WordPress, a prowadził je mgr inż. Mariusz Jarocki.

Celem zajęć była prezentacja systemu oraz samodzielne założenie strony WWW. W części teoretycznej szkolenia M. Jarocki wyjaśnił, czym jest WordPress i jakie mogą być jego zastosowania, podkreślił też jego popularność. Z założenia WordPress jest platformą do prowadzenia blogów, ale obecnie używany jest coraz częściej jako strona firmowa, wizytówka, galeria zdjęć czy strona domowa. Dzięki intuicyjnym i prostym rozwiązaniom jest przyjazny nawet dla początkujących użytkowników Internetu. Prowadzący, demonstrując możliwości systemu w zakresie publikowania oraz prostych sposobów zmiany wyglądu szaty graficznej, zachęcał nauczycieli do tworzenia z uczniami blogów, stron szkoły, biblioteki szkolnej czy też do prezentowania w ten sposób własnych zainteresowań i pasji. W części praktycznej zajęć zadaniem uczestników było stworzenie własnego serwisu WWW z wykorzystaniem systemu CMS WordPress. Przy pomocy prowadzącego wszyscy założyli konta w serwisie WordPress i zapoznali się z podstawowymi możliwościami systemu. Ćwiczyli dodawanie wpisów, tworzenie strony, galerii zdjęć, obsługę multimediiów, systemu komentarzy, możliwości zmian ustawień systemu czy szablonów. W ramach ćwiczeń poszerzających podstawowe umiejętności prowadzący pokazał, jak podłączyć bloga do serwisów społecznościowych.

Podsumowując szkolenia przeprowadzone w ramach przedsięwzięcia „Środy z TIK-iem”, warto podkreślić, że cieszyły się one dużym zainteresowaniem uczestników. Wskazuje na to liczba osób uczestniczących w warsztatach oraz wyniki elektronicznej ankiety ewaluacyjnej wypełnianej po zajęciach przez nauczycieli. Każde spotkanie gromadziło komplet 16 uczestników (liczba korzystających z zajęć osób dostosowana została do liczby stanowisk komputerowych w sali dydaktycznej Biblioteki Pedagogicznej). W ankiecie ewaluacyjnej respondenci pozytywnie odpowiedzieli na pytanie o wykorzystanie w pracy zawodowej zdobytej wiedzy. Większość nie miała problemów z wykonywaniem zadań. W odpowiedzi na pytanie dotyczące mocnych stron warsztatów podkreślali profesjonalizm, wiedzę i kompetencje prowadzących. Wskazywali na komunikatywność szkoleń, jasny, czytelny przekaz informacji oraz indywidualne podejście do uczestnika. Pozytywnie ocenili przygotowanie zajęć i materiałów szkoleniowych. Byli zadowoleni z zaproponowanej tematyki. Z odpowiedzi na pytanie, jakimi szkoleniami byliby zainteresowani w przyszłości, wynika, że przede wszystkim interesują ich zagadnienia dotyczące darmowych narzędzi przydatnych w pracy z uczniem.

Zainteresowanie nauczycieli i bibliotekarzy oraz pozytywna ocena

wspólnego przedsięwzięcia Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu i pracowników Instytutu Informacji Naukowej i Bibliologii UMK, jakim były „Środy

z TIK-iem”, powinny zaowocować kolejnymi udanymi projektami.

Wiesława Budrowska

Biblioteka Pedagogiczna
im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej
w Toruniu

W dniach 26–27 czerwca 2014 r. odbyła się na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu I Ogólnopolska Konferencja Oprawoznacząca pt. „Tegumentologia polska dzisiaj”, przygotowana przez Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii we współpracy z Biblioteką Uniwersytecką w Toruniu. Głównym bodźcem do zorganizowania tego wydarzenia były narastające zapóźnienia polskiej tegumentologii (zwanej też oprawoznaczeniem) wobec dyskursu badawczego w Europie i Stanach Zjednoczonych. Równie istotnym celem konferencji było stworzenie forum wymiany informacji i doświadczeń dla rodzimych tegumentologów z możliwie najliczniejszych ośrodków naukowych. Akcentowaną od dawna bolączką polskich badaczy opraw jest bowiem działalność w rozproszeniu, co wraz z brakiem ujednoliconej metodologii i terminologii fachowej wydatnie spowalnia postęp badawczy.

Wobec powyższego, do uczestnictwa w imprezie zaproszeni zostali reprezentanci nauk akademickich (bi-

---

I Ogólnopolska Konferencja Oprawoznacząca „Tegumentologia polska dzisiaj” (Toruń, 26–27 czerwca 2014 r.)

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TSB.2014.031>

---

bliolodzy, historycy sztuki, historycy i konserwatorzy zabytków), jak również bibliotekarze, muzealnicy i archiwiści parający się analizą opraw bądź przynajmniej obcujący z nimi w codziennej praktyce zawodowej. Narastające zainteresowanie oprawami w kręgach bibliofilskich i antykwarycznych sprawiło, że zaproszenie skierowano też do obu środowisk. Z założenia interdyscyplinarny charakter konferencji służyć miał w pierwszej kolejności uzmysłowieniu przydatności – czyżgoła niezbędności – wiedzy tegumentologicznej w badaniach humanistycznych, jak również w pracy konserwatorskiej oraz biblioteczno-muzealno-archiwalnej. Niezwykle korzystna była